

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	---	---	44 L.
Fél évre	---	---	22 L.
Negyed évre	---	---	11 L.
Egy szám ára	---	---	1 L.

Felelős szerkesztő :

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő :

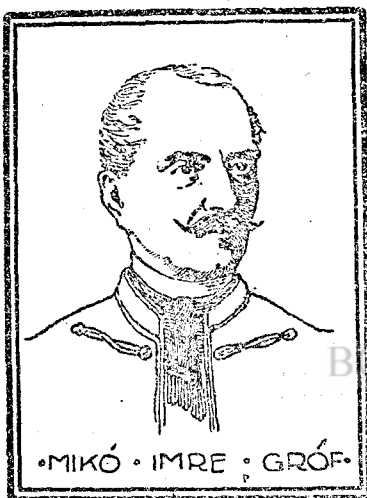
GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden pénteken.

Szerkesztőség és kladóhivatal :

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

TELEFON : 2-37. SZÁM.

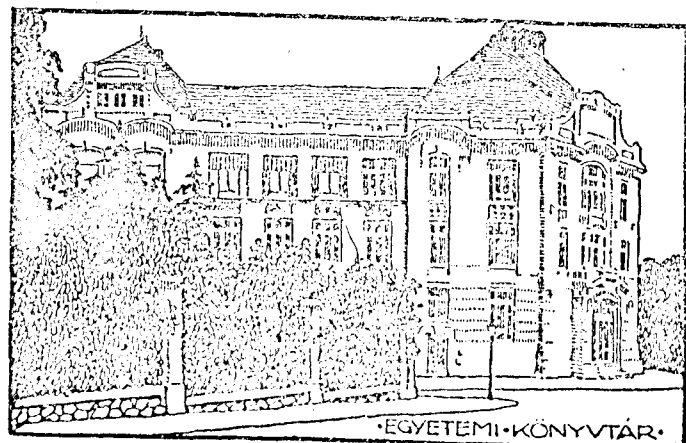
Az Erdélyi Múzeum-Egylet újraszervezése.

A múzeumok a műveltség előmozdítására szolgáló tanulságos szemléltető gyűjtemények. Minden múzeum tükré, fokmérője és koronája egy-egy nemzet, nemzetiség vagy országrész műveltségi állapotának s ha valahol szép múzeum van, az azt mutatja, hogy ott művelt, tudós emberek voltak vagy vannak. Mert a múzeumokat minden művelt országban ilyenek alapították s azokat minden művelt országban hosszú, fáradságos, türelmes gyűjtő mun-

kával alkották meg. Romániában a számos szép múzeum közt, nekünk magyaroknak, a legnagyobb és leggazdagabb múzeumunk Kolozsvárt az Erdélyi Múzeum. Ennek nagy gyűjteményei alapját 1859-ben gr. Mikó Imre és társai vetették meg vagyoni áldozataikkal és ajándékaikkal. Már azelőtt jóval, 1842-ben is megpróbálták ugyan országos költségen múzeumot állítani, de az nem sikerült s azt, a mit az állam elmulasztott, az elnyomó osztrák kormányzat alatt is megcsinálta a magyar társadalom. Ennek a tár-

sadalomnak a szervezete az Erdélyi Múzeum-Egylet, mely 1906-ig egy fillér államsegély nélkül sok milliót érő művelődési kincseket hordott össze öt múzeumi gyűjteményében. — E tudományos gyűjtemények a bennük dolgozó tudósok útján az emberek ezreinek használnak. Lételük szükség, értékük mérhetetlen s minden jóérzésű, művelt ember oltalma alá tartoznak és támogatását érdemlik. Legelső támogatójuk pedig, az emberi békes munka és ennek eredményei biztosítására szolgáló szervezet: az állam kell, hogy legyen, mert a múzeumok az állam művelő céljában hatalmas segítő eszközök. Az Erdélyi Múzeum gyűjteményeit is ezért bérelte ki művelődési céljaira 1872-ben az egyetem használatára az állam s e bérszerződés alapján a múzeumi gyűjtemények azóta vannak állami vagy államilag bérelt helyiségekben.

Az Erdélyi Múzeum-Egylet azonban a múzeumi gyarapításán kívül művelte a tudományokat is s közel 150 kötet könyv és folyóirat a hatvan éves munkája látható emléke. Csupán a háború végső éveitől kezdve nehe-

zült meg az élete. Jövedelmei nem folytak be s a legutolsó évek alatt munkássága jóformán csak néhány előadásra szorulhatott. Csupán orvososi szakosztálya ad ki lapot ma is.

Most azonban e legrégebb magyar kulturális egyesület ujjá szervezkedik, hogy munkássága fonalát újra fölvegye s gyűjteményei használatára is megegyezést keres az állammal. Hiszünk, hogy a román állam is becsülni fogja a régi magyar társadalmi szervezet nagyértékű alkotásait s megértéssel fogja megbecsülni és támogatni hasznos művelődési munkájában.

Képeinkben Mikó Imre grófot, az Erdélyi Múzeum-Egyesület nagy alapítóját s új elnökét, Ugron Istvánt mutatjuk be olvasóinknak. Harmadik képünk a kolozsvári román kir. egyetemi könyvtárt ábrázolja, hol az állam könyvtárával egy helyen őrzik az Erdélyi Múzeum-Egyesület negyedmillió nagy könyvtárát, nagy kéziratárát és levéltárát, sok erdélyi család százezreket meghaladó becses régi leveleivel.

Főpásztorok újévi üzenete, a „Magyar Nép” olvasóinak.

Ha Istenbe kapcsolódott lélekkel, önzetlen, önmegtagadó, áldozatos tiszta szívvel, kötelességeinknek mindenben és mindenkor hűséges teljesítésével iparkodunk földi napjainkat átélni s jó példaadásunkkal érdemszerzővé tenni: akkor ez élet nem lesz soha megúnt, nem lesz elkomorodott, ellankasztó, céltalan vándorlás, nem lesz önfeledt mértékletlenség, sem elkecseregés tanyája, nem lesz siralom és bűnhődés völgye, mert a felemelkedett lelkeket a jutalmazó Isten keze gyámolítja s áldja.

Majláth,
erdélyi püspök.

Új évre.

Egy pár szót kérnek tőlem a mi magyar népünk számára a „Magyar Nép” utján.

Mit mondjak?

Lelkemet még fogvatartja a karácsonyi kép: a jászol-bölcsőben fekvő Jézus; betölti a karácsonyi evangélium: Tinektek ma Megtartó született!

Népünk megtartója sem lehet más — csak Jézus.

Szemem a jászol-bölcsőre esik s valami kijelentésszerű bizonyossággal lesz világossá előttem, hogy Istennek egyetlen igazi áldása

van a világ számára, minden további áldásainak fundamentuma: — **a gyermek.**

En népem, én magyar népem! bele nyugodhatnál-e, hogy a mi gyermekeink Jézus nélkül neveledjenek s áldásból átokká váljanak?!

Ha nem, — aszerint cselekedj!

Isten legyen segítségünkre! Ámen.

Nagy Károly,
erdélyi ref. püspök.

Egy nehéz esztendőnek ismét a végére jutottunk. Kevés magyar ember jegyzett fel szép emlékeket naplójába ez év alatt. Több sohaj tört fel keblünkől, mint amennyi mosoly ült arcunkra. Több aggodalom szorongatta szívünket gazdasági, ipari, kulturális életünk miatt, mint amennyi reménnyel néztünk és nézünk azoknak fejlődése elé. De azért nem szabad elcsüggednünk. Mit mond Madách az ember tragédiájában: „ember küzdve küzdj és bizva bizál.” Idvezítőnk meg is dorgálta a tenger hullámán hanykódó hajón megrémült tanítványokat: *Mit féltetek, óh kicsinyhitűek!* A félelem és aggodalom helyett tölts be hát a mi szívünket is teljes bizalom az isteni gondviselésben. De a bizalom mellett *dolgozzunk és imádkozzunk.* Ez az én kérésem a magyar néphez. Adjon Isten boldog új esztendőt.

Ferencz József,
unitárius püspök.

Mig az Istenben való erős hit, a kötelességérzet, az önmegtagadás örökké szép erényei ami védőpajzsunk, addig nyugodtan nézhetünk a jövőbe.

Nagyvárad, 1921. december havában.

Gróf Széchenyi Miklós,
nagyvárad püspök.

Újvilág.

Verőfényes nyári napokon erdélyi népek tömege rajzott a mezők barázdáin. Folyt a verejtékes munka faji, nyelvi és hitbeli különbség nélkül. Román a magyarral, magyar a szászal, a szász a románnal vetélkedve kapált, kaszált, aratott. A közös foglalkozás, a közös munka egy érzésben, egy közös gondolatban forrasztotta össze az embereket. Az áldást osztó nap sugar pedig közös reményt, közös várankozást fakasztott a végzett munka gyümölcse, jutalma

iránt. Váratlanul nyári vihar jött. Dübörgött, zúzott, felforgatott mindent. A mezők népe, a megbolydult hangyavár lázas sietséggel oszlik széjjel munkája helyéről. Ki-ki szalad menedéket nyújtó családi tűzhelyéhez. És az apai tűzhely védelmet nyújt, oltalmat ad számára.

A világháború földrengető vihara így kergette széjjel az erdélyi mesgyék hangyaszorgalmu népét. Így zavarta meg azt a közös munkát, melyet az erdélyi nemzetek fiai a világ fejlődés nemes munkájában kifejtettek. A vészes vihar tört, tombolt és gyilkolt. Az erdélyi nép pedig visszahúzódott családi fészkebe, a nemzeti öntudat és faj-szeretet oltalmat nyújtó tűzhelyéhez. Bizott, hogy a nemzeti érzés melege elég erőt, faji öntudata elég biztonságot fog nyújtani részére a világesemények pusztító csapásai ellen. Ez a bizakodás azonban csalódásokat, veszteségeket hozott. A csapások sora az erdélyi magyart sem kímélte meg. Sokat vesztett. Vihar multával háza romjain az asztalvégi árva sorsára jutott. Népek sorsát intéző világítélet új helyzetet jelölt ki számára. Új államjogi helyzetében természetesen új feladatok nehezültek reá. Míg a csapás kábulatában fekszik és révetegen vár egy biztató hangot: fülébe világ-bomlasztó jelszavak szunnyog muzsikája férkőzik.

„Nincs magántulajdon, közös minden. — Fölösleges a család, a templom, az egyház.“

Új apostolok fél igazságokat kiabálnak. Munka kerülő fecsegők léha ígérekkel kürtölik a jövő újvilágát. Nép boldogító akaratok, új pártok, új jelszavak csávját dobják a még füstölő magyar romok közé. Kergetik egymást a vásári komédiások licitálásai, mint az őszi bikanyál kigyóvonala a másikat! „Ide dolgozó magyarom! csak velem boldogulsz. Kevés munka, sok pihenés. Itt az új világ!“ A világ sodrában eluszott erdélyi magyar pedig ámulbámul. Hallja a hangot de — nem érti.

Mi az: „dolgozó nép“ „dolgozó magyar“? Hát eddig nem dolgozott a magyar szép Erdélyországban? Hát van-e magyar, a ki nem dolgozik? Miféle új vesszőparipa ez megint? A gazda, a birtokos, a tisztviselő, a kereskedő, az iparos, a tanár, a tanító, az író mind nem dolgozik? Hát ki az, a ki nem dolgozik? S ha így áll a dolog, akkor a jövő munkájában mi a teendő? Az ezerágu kérdésre kérdésszel felelünk.

Akarunk tovább is magyarok maradni? Akarjuk-e gyermekeinket elhalt anyáink gyönyörűsége nyelvében nevelni? Akarunk-e ősi hitünkben, nemes szokásainkban, tiszta erköl-

cseinkben meg maradni? Akarunk-e fajtestvéreink szeretetében testvéries ölelkezésében együtt dolgozni? az élet nehézségeivel megküzdeni, mieinkért fáradni? Akarunk-e dolgozni tovább azokon a réteken, azokon a barázdákon fejlődni, haladni, hol a világ-kultúra és ember szeretet gazdag gyümölcsei teremnek? Meg akarjuk-e tartani a sirt, melyben apáink pihennek? A bölcsőt melyben első gyermek álmunkat aludtuk? Az udvart, hol apánk ekébe fogott? A földet, melyen nyári napok perzselő hevében a munka gyémántja gyöngyözött testvérünk homlokán?

Igen-e vagy nem?

Ha igen, akkor számoljunk az adott helyzettel. Nyugodjunk bele az ítéletbe. Építsük újra a romokat. Ma *kisebbség* vagyunk. Nem tartozunk az uralkodó fajhoz. — Az uralkodó nemzet szabhat reánk köteleességeket: teljesítjük; adhat jogokat: azzal élni fogunk; de — *kedvezményt* ne várjunk. A kisebbség sorsa olyan, mint a családban a sok gyermekek közül a kisebbiké. Mellőzés, küzdelem. A természet joga az élet joga s az emberi jog alapján hagyják, hogy éljünk, de segíteni nem kötelesek. *Éljünk a magunk emberiségéből, ahogy tudunk.* De vajjon tudunk-e? Vajjon mivelhetjük földünket? Kertünk fái gyümölcsöt hoznak-e? Állataink tejét siró gyermekeink megkapják-e? Gondozva lesznek-e a temetők sirjai? Meszelve lesznek templomaink; fedve lesznek-e iskoláink? Hát asztalunkra kerül-e kenyér? És lesz-e a világ gazdasági csapásai között bennünk akkora erkölcsi erő, annyi becsületérzés, akkora kötelességtudás, akkora munkaszeretet, hogy az apáink által megszerzett javakat megtarthassuk? Ugy hisszük: igen. De erre csak egy út van.

Ha az erdélyi magyar egy táborba tömörül. Ha faji érzése nemes ösztönében, anyanyelve gazdag kincsének megtartásában, vallásos hitének buzgalmában, fokozott munkája verejtékében, a vérségi kapcsolat testvéri kötelékében egyesül. Ha nem feledi multját és ernyedetlenül dolgozik a jelenben. Ha megadja: „Istennek ami Istené és a császárnak, ami a császáré“. Ha tisztességben él, senkit meg nem bánt és a másét nem kívánja. Ide nem kellenek új jelszavak; új apostolok. Ezek teljesítésével meg van az új világ.

Az új világban együttes erővel, egy táborban dolgozni, tanulni, fejlődni akarunk, hogy maradhassunk: *erdélyiek* és — *magyarok*.

Orbán Balázs.

Ujévi nyilatkozatok.

Szerkesztőségünk az új év alkalmával kérdést intézett br. Jósika Samu magyar szövetségi elnökhöz és Ugron István szövetségi alelnökhöz politikai, illetve társadalompolitikai nyilatkozattétel céljából.

Az érdekes két nyilatkozatot szívesen alább közöljük.

Jósika br.:

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Mit reméllek a politikai újévtől? Az új kormány és a kisebbségek, a Magyar Szövetség magatartásától? A választásoktól? A közigazgatási reformtól?

Ezen kérdéseket intézi hozzám Szerkesztő Ur. Meg fogja engedni hogy, ha bár köteteket lehetne írni róliuk, csak egy pár mondatban válaszoljam el azon reményben, hogy olvasóink megfontolásra érdemesek-fogják tekinteni.

Parlamentünk alakulata, az általános szavazati jog alapján, a különböző nézetek oly tömegét dobta felszínre, hogy el lehet mondani róla „quot capita, tot census“ a hány ember, annyi nézetet találunk ott. Remélnünk kell, hogy az ellentétek elsimulni és a nemzeti kisebbségek nézetei is érvényesülni fognak a jövőben. A nézetek ilyen tisztulásában a Magyar Szövetségnek és az azt támogató sajtónak is része kell hogy legyen. Épen ezért a választásokban való részvételre is készülnünk kell, mindig szem előtt tartva, hogy a politikai állásponton felül jogos kisebbségi érdekeink kell hogy álljanak. Ezt annál könnyebben tehetjük, mert mintának tekinthetjük szász testvéreink összetartását.

A közigazgatási reformot illetően ki kell jelentenem, hogy jó közigazgatást kellő ellenőrzés nélkül nem képelek, ezért vagyok az önkormányzat híve. Jól dotált hivatali karnak öntudatában kell lennie, hogy ő a közszolgája. Tehát nem csak jogai vannak, de kötelezettségei is és csak feladata teljesítését könnyíti, ha a kormányzottak ellenőrzése alatt áll és közveien ismeri azok szükségleteit és bajait.

Rövid válaszok ezek hosszú kérdésekre, de egy hosszú élet tapasztalatain alapulnak és csak örülnék, ha olvasóink megfontolásra érdemesnek tartanák ezeket.

Szíves üdvözlettel:

Br. Jósika Sámuel.

Ugron István:

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Azon kérdéssel volt szíves hozzám fordulni, hogy mit tartok jelenleg a Romániába szakadt magyarság leg-sürgősebb s legfontosabb tennivalójának?

Erre a válasz igen egyszerű: számolnia kell a megváltozott viszonyokkal, bele kell illeszkednie a román állam kereteibe; azonban nem szabad magyarságát feladnia. Épen azért csoportosulnia s tömörülnie

kell — még pedig minden osztály- vallás- és párt-külömbőség nélkül — egy oly szervezetben mely magának a békeszerződések által biztosított kisebbségi jogok megvédését tűzte ki célul s feladatul.

Ily szervezet a Magyar Szövetség.

A Magyar Szövetség van hivatva, hogy sikra szálljon a Romániában élő két millió magyarság érdekében, hogy biztosítsa nyelvének használatát, vallásának tovább fejlesztését.

A mint ismeretes, a Magyar Szövetség működése formai okokból a központban ideiglenesen fel lett függesztve; remélhető azonban, hogy az akadályok rövidesen el lesznek hárítva s a M. Sz. nem sokára folytathatni fogja megkezdett, fontos működését.

Azonban, véleményem szerint, a magyar társadalomnak sem szabad télennek maradnia. Városon és falun mindenütt, hol magyar lakik, meg kell a mozgalomnak indulnia, és ebben mindenkinek, ki magyarnak vallja magát, nagyoknak és kicsinyeknek, gazdagnak és szegényeknek, birtokosoknak, lelkésznek és tanítóknak, iparosoknak, intelligens gazdáknak, munkaadóknak és munkásoknak egyaránt részt kell venniük. A vezető férfiaknak kötelessége jó példával elől járni s egész befolyásukat, tudásukat és képességeiket az ügy szolgálatába be állítani s a magyarság jogos érdekeit előmozdítani. Ily céllal alakuljanak vallásos egyesületek, gazdakörök és szövetkezetek; ipariestületek és önképző körök fokozott munkával mozdítsák elé a mozgalmat. Az EMKE, az Erdélyi Múzeum Egylet s más hasonló intézetek, irodalmi Társaságok, a felekezeti iskolák előjáróságai stb. intenzívebb tevékenységet fejlesszenek ki a magyar szellem ébrentartására s kulturális fejlődésére.

Mindenkinek dolgozni kell. Már a kis gyermeket munkára kell szoktatni. A mostani viszonyok közt senki télenül nem maradhat; a henyélés, a dözsölések korszaka elmúlt; ma csak az élhet meg, csak annak van létjogosultsága, ki maga dolgozik.

Hogy a dolog sok féle lehet, azt tudjuk; nem csak karunkkal és izmainkkal dolgozhatunk, hanem elménkkel, eszünkkel, művészi érzéseinkkel is. Már a gyermek tanulja meg, hogy minden munka egyformán tiszteletre méltó s hogy senkinek sem szabad henyélni. Ma már munkája által mindenki saját szerencséjének kovácsa, s mentől magasabb kulturális fokon áll egy nép, annál könnyebben tud magának egy annál jobb existenciát biztosítani. Igyekezzünk tehát kulturánkat fejleszteni. A megváltozott viszonyok nem jelenthetik a magyar cultura megsemmisülését.

De a kulturális mozgalom elősegítése mellett nem szabad megelégednünk a közelgő parlamenti választásokról sem. Ebben részt kell vennünk, hogy a magyarság számának s erkölcsi súlyának arányában a parlamentben képviselve legyen; a passiv rezisztencia

ideje elmúlt; most már aktiv szereplésre van szükségünk. A román állampolgárokra lett magyaroknak minden törvényes eszközzel küzdeni kell, hogy az őket szerződésileg megillető jogokat tényleg meg is kapják; erre pedig a parlamenti küzdőtér a legalkalmasabb.

A fődolog, úgy a parlamentben, mint a parlamenten kívül az *egész* Romániában élő magyarság mint *egy egyöntetű* párt jelenik meg, hogy osztály- vallás- és nézetkülömbőség nélkül *egy zászló* alá sorakozzék, *egy célért* küzdjön, nyílt sisakkal, a törvény által engedett fegyverekkel.

Az egyetértés eddig nem volt egy speciális faji tulajdon; a pártok közötti viszálykodás s egyenetlenkedés már a múltban a nemzetnek pótolhatatlan károkat okozott. Tanuljunk a történelemből s legyen ez nálunk ezután máskép. „Viribus unitis“ Egyesült erővel legyen jelszavunk, ezt írjuk zászlónkra, mely köré minden Romániában élő magyarnak tömörülni kell. Ne feledjük el a régi, böcs latin közmondást:

Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur. Az egyetértés a kis dolgokat nagyvá teszi, a viszály a legnagyobbakat is megrontja.

Hazafias üdvözléssel:

Ugron István.

KÜLFÖLD

Évzáróul röviden megrajzoljuk a minket érdeklő országok helyzetét.

Franciaország a háborús multhoz ma is legközelebb áll. Németországot most is úgy gyűlöli, mint a háború folyamán s talán éppen úgy tart is tőle. Nem engedi meg, hogy a rettenetes hadisarcon a többi szövetségesek könnyítsenek, sőt azt kezdi hangoztatni, hogyha a német állam nem akarna, vagy nem tudna fizetni, akkor egyes polgárok vagyonát fogja katonai erővel elszedni. Ez a gyűlölködés mindinkább elfordítja az angoloknak, amerikaiaknak, olaszoknak a rokonérzését a franciáktól s igen sok ellentétet, veszedelmes vitákat okoz a volt szövetségesek között.

Anglia sokkal mérsékeltébb politikát űz, de nem tud kellő erőt kifejteni az európai nagy kérdésekben, mert neki magának is sok gondja, nehézsége van. Az irekkel nagynehezen megegyezett — bár ezt a megegyezést is sok támadás éri — azonban nem tudott megegyezni az egyiptomiakkal, akik függetlenségüket akarják kivívni. India pedig szintén lázong az angol uralom ellen. Ezekhez járul a válságos gazdasági helyzet. Egy országban sincs annyi munkanélküli, mint Angliában s ezek állandóan tüntetnek, forronganak.

Hiába volt tehát a győzelem, a hatalmas angol-

birodalom egységét sohasem fenyegette több veszedelem, mint mostan.

Amerikában is nagy a munkanélküliség. A bevándorlást minden módon korlátozzák. A dollár pénz nagy értéke lehetetlenné teszi, hogy Amerika felhalmozódott iparcikkait a rosszpénzü országokban eladja. Saját gazdagsága bénítja meg a munkát és forgalmat.

Olaszországban két párt küzd egymás ellen: a fascisták és a szocialisták. A fascisták, vagyis a nemzeti-pártiak nem ismernek más célt, mint Olaszország nagyságát. Ezek a magyarok iránt is barátságot tanúsítanak. Az olaszoknak és magyaroknak közös ellenségeik a szlávok, kivált pedig a szerbek. A nyugatmagyarországi kérdésben az olaszok a magyarok pártjára állottak s ezért a magyarok nagy hálaival vannak irántuk.

Németország roskadozik a hadisarc alatt. Hogy fizetni tudjanak, rengeteget dolgoznak. A németek iparcikkeikkel az egész világot elárasztják. De az a veszedelem, hogyha kifogy a nyersanyaguk, akkor mégis be fog következni a bukás, mert a márka pénznek alacsony az értéke, nem lehet vele anyagot vásárolni. Egyes helyeken már is nagy az éhség, tüntetések, zavargások veszélyeztetik a közrendet.

Ausztria mégis a legszerencsétlenebb a közép-európai országok között. A pénze semmit sem ér, s a győztes hatalmak, akik a szerencsétlenségbe taszították, nem segítenek rajta. Elvakultságában megsértette Magyarországot. Volt bajtársát megfosztotta egy szép darab területtől, most aztán Magyarországtól sem remélhet életmiszert. A bécsi múkincseket, képeket, szobrokat akarják eladni, hogy bár rövid időre megszabaduljanak az éhenhalás veszedelmétől.

Oroszországban ez a veszedelem rettenetes pusztításokat végez. Az éhség sújtotta vidékek lakosai nagyrészt szétzültek az ország más részeibe, akiknek pedig ez nem sikerült, millió számra hullanak el az éhségtől. A szovjetkormány nem tud segíteni országa baján, viszont az egész világgal hadilábon áll. Hir szerint legujabban a mi rokonainkkal, a finnekkel készült fegyveres összetűzésre.

Csehország olyan harcias politikát űz Magyarország ellen, mint Franciaország Németország ellen. Terveket sző Magyarország további felosztására. Mintha bizony nem volna elég baja a tótokkal meg a ruthénekkal. Ezek önkormányzatot követelnek, panaszos fölterjesztéseket tesznek a nagy nemzetekhez az elnyomó csehek ellen és elszakadással fenyegetőznek.

Magyarország belső békéjét a királykérdés zavarja. A Bethlen kormány ellen, amely pedig megmentette az országot a lesben álló szomszédok megrohanásától, Andrassy gyűjt pártot. A magyar korona pénz némi javulást ért el az utóbbi időben. Az új pénzügyminisz-

ter bizalmát fejezte ki ország talpraállítása iránt. Sopron megmaradása nagy lelkesedést keltett. Hírszerint a határmegállapító bizottság a Szerbiához szakadt magyar helységek egy részét visszaadja Magyarországnak.

Az új kormány ígéretel. Az új kormány tagjai bőven tesznek olyan ígéreteket, amelyek minket magyarokat is nagyon érdekelnek. A belügyminiszter azt ígéri, hogy a lapok felülvizsgálását (cenzura) és a nem tetsző cikkek törlését megszünteti, igazságos választótörvényt, jó közigazgatást hoz. A pénzügyminiszter az adótörvények visszasságainak orvoslását, az adóbecslések méltányos felülvizsgálását ígéri. A városi miniszter az erdélyi egyházakkal szemben türelmet és jóakaratot hangoztat, az oktatásügyi miniszter pedig a felekezeti iskolák jogainak elismerését helyezi kilátásba. Végül — és ez minket magyarokat a legközelebből érdekel, — az új erdélyi miniszter nyilatkozott jövőbeli programjáról. Kijelentette, hogy nemzetiségi kérdésben a legszabadelvűbb álláspontot foglalja el. A legteljesebb önkormányzatot (autonomiát) szeretné biztosítani az összes egyházaknak. Híve a felekezeti oktatásnak. A nemzetiségi iskolák a számarány szerint részesítendők a költségvetésben felvett összegből. A magyar tisztviselők ügyéről úgy nyilatkozott, hogy az újonnan esküt tett tisztviselők a moszoni fizetési osztályok alapján kapják meg fizetésüket.

HIREK

Boldog új évet, áldást, szerencsét, békességet kívánunk olvasóinknak!

A Magyar Szövetség központja megkezdte működését. Folyó hó 28-án a hatóság értesítette Br. Jósika Samu elnököt, hogy felsőbb utasítás értelmében a lefoglalt irattárat, helyiségeket a Magyar Szövetség központjának átadja és ezzel a működés újból való felvételét lehetővé teszi. A hír nagy örömet jelent számunkra, bár nem is vártunk más intézkedést.

A Magyar Nép jövője. Aki fönt kezd, leeshet, de aki lent kezd, csak felemelkedhetik. Így szól a székyel bölcsesség. Ami lapunk kezdete bizony szerény volt. Terjedelemben, kiállításban, tartalomban, magunk is igen jól láttuk hiányait. Reménységünk volt azonban, hogy a becsületes törekvés fölfelé fog emelni. Ez a reménységünk nem csalt meg. Ma már olyan szépszámu előfizetőnk van, hogy lapunk jövője bizonyosnak látszik. Ezért fontos lépésre szántuk el magunkat. Újévtől kezdve a Magyar Nép 8 oldal helyett 12 oldalon fog megjelenni. Új rovatokat indítunk, a régieket gazdagabb tartalommal töltjük meg. Előfizetőink jóakarát nagyobb munkával, fokozott buzgalommal háláljuk meg.

A vagyonbecslők új utasítása. A sok panasz hatása alatt a legutóbbi minisztertanács új utasításokkal látta el a vagyonbecslőket. A beépített és a be nem épített ingatlanok, szőlők és erdők becslését ezek

az új szabályok körülírják. A már beadott becsléseket a minisztertanács határozata értelmében mind az adózók, mind a becslők megfellebbezhetik.

Új évi ajándékul a már jelentkezett előfizetőknek megküldjük Gyulai Pálnak Szilágyi és Hajmási című ebeszélő költeményét. Az emián jelentkezők szintén meg fogják kapni a kedves és értékes irodalmi munkát.

A Magyar Szövetség és a letartóztatások. Legutóbbi számunkban közöltünk egy romániai fogházban letartóztatottakra vonatkozó hivatalos adatokat és kifejezést adtunk annak a reményünknek, hogy a Magyar Szövetség felkarolja a foglyok ügyét, ha újra megkezdheti a működését. Azt sajnos, még nem jelenthetjük, hogy a Magyar Szövetség működése újra megkezdődött. De azt emlékeztetbe kell idézni, hogy az alakuló közgyűlés után a Magyar Szövetség központi intéző bizottsága részletes előterjesztést adott be a miniszterelnökhöz és az illetékes miniszterekhez a politikai foglyok érdekében.

Az előterjesztés lényege az volt, hogy a bűnvádi eljárás utaltassék újra azokhoz a hatóságokhoz, amelyeknél megvan a biztosíték a tárgyilagos és igazságos eljárásra. Vagyis a politikai bűncselekménnyel vádoltak ellen se járhasson el a rendőrhatalóság, hanem azok fölött is a független polgári bíróság ítéljen. Ez felel meg az érvényben álló törvényeknek is, amelyek a rendőrhatalóságoknak csak igen korlátozott nyomozó hatáskört engednek. Ez természetes is, mert a rendőrhatalóságok mindig a kormány közvetlen rendelkezése alatt állanak. Reméljük, hogy a Magyar Szövetségnek már legközelebből módja lesz ezt a törvényes álláspontot a kormánynál érvényesíteni.

A csehek beváltják a hadiköltvénőket. Mi lesz a Romániához kapcsolt területek hadiköltvényeivel? Ez ideig csak miniszteri ígéreteket hallottunk, vajjon azok is nem felejtődnek el a kormányvátozás-sal? A csehszlovák alattvalók előbbre vannak. Itten a parlamentben előterjesztést tettek, hogy a kormány a hadiköltvények beváltását teljes mértékben hajtsa végre. A parlament az indítványt elfogadta.

Közegeylem Magyarországon. Magyarországon a politikai bűnösök általános kegyelmet kaptak. Ugy azok, akik már el voltak ítélve, mint azok is, akik ellen eljárás van folyamatban. A kegyelem kiterjed mindennemű politikai bűncselekményre, akár az októberi forradalom idején, akár a bolsevista uralom alatt követték el. Feltétele az, hogy ne legyen súlyosabb 5 évi börtönnél. Rövid idő alatt ez már a második általános kegyelem Magyarországon. Ugy látszik, ott már csak rövid idő kérdése, hogy az élet visszatérjen rendes, nyugodt menetébe.

Félfanyji vetés a regátban. A földművelésügyi miniszter megállapítása szerint a régi román ktrályság területén félfanyji földet vetettek be búzával, mint a tavaly. Besszarabiában is jóval kisebb területet műveltek meg, egyedül Erdély vetett be minden megművelhető földet.

A kolozsvári földészek műsoros bálja. F. hó 26-án a kolozsvári földész énekkar gyászlobogó-alapjának javára a református kollégium tornatermében zártkörű műsoros bált rendezett. A műsor énekszámok-

ból és szavataiból állott. Nagy Kálmán tanító, aki teljes odaadással fáradozott a kar betanításán, sikerével a közönség elismerését érdemelte ki. Butyka Lina, Butyka Ferenc és Gombos József szép szavataikkal arattak sikert. Vásárhelyi János lelkész záróbeszédében további haladásra buzdította a derék földész ifjuságot.

Iparosifjak Önképzőköre Bánffihunyadon.

Bánffihunyad munkás ifjusága belátta, hogy szabadidejét okosabban töltheti nemes szórakozással, mint a testet lelket ölő korcsmázással. Így született meg a bánffihunyadi munkás ifjak önképzőköre, amely már eddig is több műkedvelő színelőadást tartott, megalapította sportkörét és könyvtárát. Hosszu téli estéken számos szórakoztató és tanulságos estét rendez. A jó példát már is követi a kolozsvári földművelő ifjak önképzőköre. Reméljük, hogy ez a nemes mozgalom az ország többi részében is megértő-lelkesedést vált ki. Mindenesetre kívánatosnak tartjuk, hogy a hatóságok az ily társadalmi megmozdulásokkal szemben több előzékenységet tanúsítsanak, mint amennyit eddig tapasztaltunk.

Idegen állampolgárok birtoka. Az agrárreform törvény végrehajtási utasítása a külföldi állampolgárokra nézve igen fontos magyarázatot tartalmaz. A törvény az idegen állampolgárok javaira nézve a legmesszebbmenő kisajátítást rendeli el. A végrehajtási utasítás magyarázata szerint azok a külföldi állampolgárok, akik már 1918 december elseje előtt külföldön tartózkodtak (tehát azok is, akik a mai Magyarország területén laktak) másképen kezelendők, mint azok, akik 1918 december 1. óta távoztak el a mai Románia területéről. Míg az előbbi kategóriákba tartozóknak a 200 kat. hold minimum meghagyandó, addig az utóbbiakra nézve a törvényt teljes szigorral kell alkalmazni. A törvény ilyen alkalmazása tehát éppen azokat sújtja, akik nem jöszántukból távoztak Románia területéről. Vajon a törvény, illetve végrehajtási utasítás szerkesztői figyelembe vették-e a békeszerződés reverovatkozó paragrafusait?

Megölte az apját. Felsővisó községben Csolpán János több fejszacsapással agyonütötte édesapját. A gyilkos fiút beszállították a máramarosszigeti törvényszéki fogházba, ahol a vizsgálóbíró előtt kihallgatása során beismerte, hogy apját ő ölte meg. Elmondta, hogy édesapja, aki vagyonos ember volt, vagyonát felosztotta többi gyermekei között, neki azonban semmit sem juttatott s rosszul bánt vele úgy, hogy enni sem kapott, ha a szomszédok könyörületből nem adtak neki. A múlt héten ismét elment apjához, akit arra kért, hogy juttasson neki is a vagyonából és ne hagyja koldulni. De az apja elutasította és azt mondta, hogy „jó lesz neked a sövény tövében is lakni”. Másnap éjjel, mikor az apja egyedül volt otthon, belopózott az udvarra, ott a favágó tőkére felvette a ballát, azzal beiment a

szobába, ahol több csapást mért alvó édesapjára. Csak arra emlékszik, hogy az első fejszacsapás apja nyakát érte, de hogy azután még hányat ütött rá azt már nem tudja. A boncolás megállapította, hogy az öreg Csolpánt kilenc fejszacsapás érte.

Terményárak. A kolozsvári piacon 1921. december 22-én a következő árakat jegyeztük fel:

Gabonapiac. Közepes behozatal mellett buza 86—90—, rozs 75—, tengeri 75—, árpa 65—70—, zab 36—38—, kender 55 leu nagyvékánként. Dió litervékánként 80—95 leu.

Métermázsánkénti árak: Buza 380—, tengeri 320— (ő) 300— (uj), árpa 315—, rozs 320—, zab 280—300—, kendermag 400 leu.

Lóhere 17—22—, lucerna 20—22—, fehér paszuly 3·5—4, gránát-paszuly 4—, lencse 8—, borsó 8—, dió 14 leu kgként.

Gabonárák Aradon. Métermázsánként: buza 300—310 leu, kukorica 330—340, árpa 290—300. Lisztárak: nullásliszt 5·50 leu, főzőliszt 4·50—4·70, fehér kenyérliszt 3·60—3·70, barna kenyérliszt 3·30—3·50, korpa 2·10—2·20.

Borárak: Asztali 5·40 leu, magyaródi, világosi 8, pecsenye 10, rizling 11, muskotály és egyéb nehéz fajborok 20—24 leu.

Valódi szilvórium 27 leu, 50%-os 18 leu. Seprő valódi 50%-os 30 leu, 40%-os 20 leu.

A borkivétel. Jeleztük, hogy a minisztertanács szabaddá tette a borkivételt. Az idevonatkozó rendelet most jelent meg a hivatalos lapban s annyiban mutat eltérést, hogy minden kilógram után 16 bani bélyegilletéket ír elő és megállapítja, hogy az államvasut nem vállal felelősséget a hordókért.

Műkedvelő előadások Bánffihunyadon. A karácsonyi ünnepek alatt a bánffihunyadi iparos és földművelő ifjuság szép anyagi és erkölcsi sikerrel járó műkedvelő előadásokat tartott. Ünnepe első napján Szigeti kedves népszínművét, a „Rang és módok” adták elő. A szereplők igazi lelkesedéssel és jóakarattal buzgólkodtak a siker megérdemléseért s egyik-másik szereplő igazi kvalitásokat árult el, így kedvesen és jó alakítással szerepeltek Ilosvay Árpád, Papp László, Istenes Erzsébet és Bokor Erzsébet, megállították helyüket a többi szereplők is: Varga Károly, Ilosvay Erzsébet, Izsák Márton, Kapocsán János, Kádár Mili, Samarjai István, Gáldán Sándor és Klékóvics József. Ünnepe másodnapján a gazda ifjak önképzőköre Csepreghy: Sárga csikóját adta elő. A szereplők közül sok tapsot kaptak Bokor Kata, Kovács Márton és Bernát Gyula, de a többiek is minden igyekezettel a darab sikerén dolgoztak. Szerepeltek Betlendi Erzsébet, Betlendi István, Mátyás János, Czuczsa Ferenc, Kudor István, Fejes Sándor, Cséregyi Ferenc, Kudor Márton, Bokor János, Kudor István, Buzás István, Bokor Erzsébet, Kudor Erzsébet, Budai Erzsébet, Varga János, Bokor István, Fejes Sándor, Bokor András, Böndi István, Barázs Tivadar, Budai

Gyula, Bokor Lajos. A rendezés nehéz munkáját Deák Ferenc vállalta. A két előadás jótékony célra szép összeget eredményezett.

Gondoskodjunk a mezőgazdasági, vetemény- és virágmagvak beszerzéséről. A mi viszonyaink között nem kis gondot okoz a magszükséglet idejekorán való biztosítása.

Mi e tekintetben is készséggel állunk gazdaközönsegünk rendelkezésére, mert módunkban áll eredeti Mauthner-féle mezőgazdasági, vetemény- és virágmagvakat nagyban és ennél fogva e önyösebb áron biztosítani.

Legcélszerűbb lesz, ha a gazdák csoportok szerint összeírják szükségletüket, a faj, minőség és mennyiség pontos megjelölésével, azt a szükségeslet kimutatót már most beküldik hozzánk, mert az esetben gondoskodni tudunk arról, hogy a kívánt magvakat mindenki idejében megkapja. *Dr. Nemes Ferenc* közvetítési irodája, *Sr. Regina Maria* (v. Deák Ferencz-utca) 35.

Miért?

Sára néni: Miért sikerült a tanító urék házi posztója sokkal szebben, mint a miénk?

Tanító: Azért, kedves Sára néni, mert mi tanácsot kértünk egy hozzáértőtől. Ime, Kolozsvárról a következő levelet kaptuk:

A vidéki posztóknak leginkább a gyapju megválasztásában rejlik a hibája. Ha a racka gyapjuhoz cigáját nem vegyítünk, nincs mi a gyapju szálakat összerakása. Ha cigája, vagy hasonló finom gyapjunk bár vegyítésre nincs, a posztóhoz a rövidebb kiválasztott gyapjut kell használni. A gyapjumosásnál ne forrázzuk ki a zsírtartalmat, így könnyebben szétválék és puhább.

Igen gyakori hiba a színes gyapju helytelen vegyítése. Barnát, szürkét külön kell tenni és még kézzel is jól összevegyíteni, ha saját tépő gépünk van, háromszor kell végig hajtani és csak azután tenni a fésülő gépre.

Igen nagy hátrány a posztó kikészítésénél, hogy ahány szövet, annyiféle széles. Ha 85 cm széles valamennyi, ebből ványolás után marad 70, a dupla szélesnek a fele, így jól lehet szabni és a posztórámára is ki lehet huzni. A posztó kikészítő gépek mindig fél, vagy dupla szélesek, ezt nagyon költséges lenne minden szélességre berendezni.

Le kell szokni a szétszedhető szövészekre,

ezt házi iparos nem tudja olyan pontosan összeállítani, hogy helyéből a részek ki ne mozduljanak és egy hajszálnyi görbülés is, egy husz méteres szövetnél már nagy különbséget, egyenlenséget idéz elő. A csépek alkalmazását szintén mellőzni kell, a tetőkaró, melynek kivölgyelései vannak, a szövészálak egyenlenségeit okozzák, a mit semmiféle posztókikészítési művelet nem bír helyrehozni.

Azt azonban ne feledjük el, hogy a kész posztó alapos vegyi mosást kíván, mit csak erre berendezett ványoló adhat meg. Végre a mi tán a legfontosabb, kézi fonás helyett fonógépen kellene dolgozni. Egy olyan háziipari fonógépnek alig van nagyobb kompiakciója, mint egy kávéörölnök, 10—20 és 40 orsóak többnyire. A hány orsóak, annyiszorosan gyorsítják egy fonóasszony munkáját. Egy minta után akárhányat lehet csinálni. Míg a fonógépet be nem hozzuk, kézzel csak a kincet kinjával, ritkán nagyon sok gyakorlat után állítunk elő egyenlő fonalat. Ha van fonalunk, melyet a géppel tetszés szerinti vastagságban és minőségben állítunk elő, a szövészetnek óriási haladását tesszük lehetővé. Sok fajta szőnyeg, pokróc, posztók, szöveiek fognak kinőni ebből a kezdetből.

Dombay Mária.

Ipari élet.

Mit hozott a múlt év az erdélyi kisiparosokra.

Bizony az elmúlt esztendő sem hozta meg azt az eredményt, amelyre a kisiparos évek óta áhíozik. Az elmúlt esztendő nagy pénzühnyával indult meg. A bonokat még nem váltották be, ami a legfontosabb termelő tényezőitől, a forgóöktől fosztotta meg az erdélyi és kapcsolt részek iparát. Ez által az ókirályság iparosai és kereskedői jutottak velünk szemben igazságtalan előnyökhöz, amelyeket sajnos, még mindig nem lehetett kiegyenlíteni.

Nem hozott az elmúlt év gyökeres javulást a szállítási viszonyokra sem. Az áruforgalom csak a tavasszal, az utánvételes postaforgalom még később indult meg. És bár örömmel állapítható meg, hogy ezen a téren sok haladást lehetett tapasztalni az elmúlt télen, de még mindig messze vagyunk attól, hogy legalább nagyjában is meg lehessünk az állapotokkal elégedve.

Legszomorubb képet a külfölddel való forgalom mutatja. A többszöri korlátozás valóban leküzdhetetlen nehézségeket okozott. Egyes nyersanyagok ma sem kaphatók, ha pedig valamely kereskedő rászánja magát arra, hogy a kisiparnak szükséges anyagokat behozza, a sok költséget és nehéz kockázatot a vevővel fizeteli meg.

Rendkívül sok nehézséget gördít a kisipar fejlődése elé a sok formáság is, amely ahelyett, hogy csökkene, napról-napra csak szaporodik. Rendkívül nyomasztó a minden hatóságai üldözés dacára meglevő *baksis-rendszer* is, amely a kisember megélhetését gyökerében támadja meg.

Nem hat buzdítóan a még mindig dívó lakás-
rekvirálás se, még lehangolóbb az adóterhek egyre
növekvő iránya is. Mert bár mindenki tudja, hogy az
állami terhek szaporodása az adóterhek emelkedését
indokolja ugyan, de az adózásnak igazságosnak és
méltányosnak kell lennie. Mert különben a dolgozó
társadalom kedvét veszti és más államok keretében
igyekeznek boldogulást biztosítani magának.

Ha ezekre a nehézségekre visszatekintünk, való-
ban nincs sok okunk valami nagy meglepedésre. Leg-
fennebb annyit írhatunk az elmúlt év javára, hogy a
hadiállapot az ország legnagyobb részén megszűnt s
igy mégis csak több mozgási lehetőség nyílt meg a
kiszáradt, de egy kissé több jóakarattal arányta-
lanul több eredményt lehetett volna elérni. Hogy a
jövő esztendő mit hoz? ki tudná megmondani. Annyit
mindenesetre meglehet állapítani, hogy kormányfér-
fiaink mindinkább belátják a múltban való tengernyi
korlátozás tarthatatlanságát. Ha ez az elv fokozatosan
erősödik, kezdetét veheti az igazi, becsületes építő
munka.

Nincs elég cipőrendelés. A nagy nyersanyag-
drágaság az összes iparágak között a cipőipart sújtja
a legerősebben. A munkanélküliség fokozódása fenye-
geti a cipésmunkásokat, mert nincs rendelő. Jóllehet
a nyersbőr ára az utóbbi időben zuhanásszerűleg esett,
a kész talpbőr Kolozsváron még mindig 130 leu. Fe-
jelési munkát 200—300 leuért, talpalást pedig 65—110
leuért tudnak végezni a cipészek. Emiatt oly kevés a
munka, hogy a javításokat elvégzik maguk a mesterek,
a darabszám szerint menő munka mellett pedig a mun-
kások alig tudnak hetenként 200—250 leut keresni.
Ebből pedig az import élelmiszerek drágasága miatt
családot fenntartani képtelenség.

A szabóipar terén azt tapasztalhatjuk, hogy a
faluk, a vidék kezdi a várost megfufullasztani. A vidéki
szabók városi megrendelésekkel vannak tulzsufolva.
A falu olcsóbb élete olcsóbb munkabérekkel megelé-
szik, innen nagy vonzó ereje. Aki pedig városban akar
olcsóbb ruhához jutni, azt meg a folyton növekvő és
minőségében folyton javuló bolli készáru elégíti ki.
Nagyvárad, Arad, Brassó olcsóbb munkabéréivel még
bírná a versenyt, Kolozsváron azonban a 10—18 leus
órabérek mellett csak 500—700 leuval tudnak egy
rend ruhát elkészíteni, ha a hozzávalót is a rendelő
adja.

MULATTATÓ

Három székely népdal.

Karácsonyi számunkban három szép népdalt közöltünk férfi karra
átírva. Több oldalról jött kívánságra mind a három népdal teljes szó-
vegét ilten közöljük.

I.

Amerre én járok, még a fák is sirnak,
Gyenge ágairól a levelek hullnak;
Hulljatok levelek, rejtsetek el engem,
Mert az én édesem mást szeret, nem engem.

Udvarom, udvarom, szép kerek udvarom,
Nem seper meg többet az én gyenge karom;
Sepertem eleget, seperje már más is;
Öleltem a babám, ölelje már más is.

Udvarom közepén van egy szép almafa,
A mellé van kötve egy szürke paripa;
Fel is van nyergelve, fel is kantározva,
Gyere kedves rózsám bucsuzzunk el róla.

II.

Hej de szépen esik az eső,
De még szebben zöldel a mező;
Közepében legel, legel a bárány,
De még szebb a köhény-szemű lány.

Kerek dombon szoktam szántani,
Barna kis lányt szoktam szeretni;
Barna kis lány lesz a, lesz a szeretőm;
Szüret után lesz az esküvőm.

Én beállok gyalog csendőrnek,
Itt kell hagynom babám s nincs kinek;
Nem zsebkendő, hogy a zsebembe tegyem,
Idegen földre elvihessem.

III.

Kádár Ferkó, ne hidd el magadat-e bum!
Hogy ellopták a kövér malacot-e bum!
Mer' a malac megtalál nyikkanni, de
Csik-Csik-Csikországot el kell-e hagyni, de bum!

Mese az aranyalma-fáról.

Egyik dunántúli kies faluban történt, még akkor,
régén, mikor az állami iskolák kezdtek divatba jönni,
Kijött az irás a tanfelügyelő urtól, hogy az egyház régi
iskolája már nem felel meg a korszellemnek; talán jó
lenne államosítani. Volt ott egy messziről jött és világlá-
tott kovács, a falu bölcse, annak nagyon megtetszett a
„korszellem“, hát felkapta és naphosszat arról beszélt
az embereknek, hogy új korszellem kell a faluba és
állami iskola, amelyben nem mindig kátét meg zsolttárt,
zsolttárt meg kátét tanítanak, hanem az életre szükséges
és hasznos tudományokat és amelyben a tanítót az
állam fizeti. Az embereknek viszont ez az utóbbi pont
tetszett nagyon; mégis csak jó iskola az, amelyiknek
tanítóját más fizeti; és így kezdett párija kerekedni az
állami iskolának. A tanító ur sürgette, a tiszteletes ur
nem bánta, a jegyző ur dicsérte, a kovács meg ütötte
a vasat: mért fizessük mi a tanítót, mikor az állam kész
fizetni? A harangozó erre hamis köhintéssel megjegyezte,
hogy „fizeti ám a mi zsebünkéből;“ de ki hallgatna
ám ilyen nagy dologban erre a vén kötekedőre,

Hanem lakott abban a faluban egy öreg mesemondó is, Vájó István nevezetű. Olyan régi módi öreg ember volt, hogy a haját varkocsba fonva viselte és még fésűt is tett bele. mintha kontya lett volna. Vájó uram nem vett részt az iskola vitájában; hanem egyszer, mikor a kovácműhely előtt sokan voltak és már jól meghányták-veteiték az iskola és az ország dolgát, átvette a szót és elkezdett mesélni.

—Egyszer volt egy szegény ember, annak volt egy kis kertje. Abban a kis kertben volt sok kis fa. Egyik szebb, mint a másik. Smaragd levele, ezüst virága, arany az almája. Mikor a szellő játszadozott benne, úgy muzsikált a kert, mint az angyalok csengetyűje. A szomszédjában lakott egy gazdag ember, az nagyon megkívánta a csengő kertet és megvette a szegény embertől. Szépen bekerítettte, kicsinosította, széles utakat vágatót belé; de biz' a kert nem csengett többé. Ha a játszi szellő odatévedt, a fák hajladoztak, a levelek zugtak, az ágak recsegték, úgy mint más kertben; de az ezüstcsengés elhallgatott örökre. Mert a fák csak közönséges faleveleket hajtottak, közönséges virágokat nyitottak és közönséges almákat teremtettek. Akkor a gazdag ember bámult is, bosszankodott is és smaragddal hintette be a közönséges faleveleket, ezüsttel vonatta be a virágokat, arannyal vésette ki az almákat; de bizony akkor a levelek elhervadtak, a virágok leszáradtak és az alma mind lehullott. Akkor a gazdag ember még jobban elbusulja magát és még jobban bosszankodott és elment a szegény emberhez és így vette fel a szót:

— Ugyan bizony te szegény ember, mit csináltál te a te kerteddel, hogy amíg tiéd volt, smaragd levelet, ezüst virágot és aranyalmát termelt és úgy muzsikált a szélben, mint az angyalok csengetyűje; amióta meg az enyém lett; csak olyan, mint a többi levelek és nem terem aranyalmát. Nekem aranyalma kell minden áron. Azért vettem meg a kertedet. Én már mindent megpróbáltam, de nem boldogulok vele. Behintettem levelet smaragddal, virágát ezüsttel, almáját arannyal; da mind hiába. Mondd meg nekem, te szegény ember, te mit csináltál a te kerteddel, a kerted fáival és én miben tévesztettem el a dolgot?

— Nagyságos jó uram, így adta vissza a szót a szegény ember, te abban tévesztetted el a dolgot, hogy a levelet, a virágot és a gyümölcsöt ápolgattad és kivülről akartad beleerőltetni a fába azt, amit annak önmagától kellett volna kiteremni. De magából meg nem teremhette ki, mert nem volt ereje hozzá, mert te csak a koronájával törődted, a tövével nem. Lásd jó uram, én meg a koronájában csak gyönyörködtem; hanem a tövét ápoltam. Arra volt gondom, hogy jó erős dereka legyen a fának és jó mélyen bocsássa be gyökerét az édes anyaföldbe. Hej, mert különös istenterem-

lése ám ez az aranyalmafa! Ha gyökerei az ő talajukat szorosán átölelve tartják, akkor a dereka erős, koronája ékes, akkor virul, mosolyog, terem és cseng-bong rajta az ezüstvirág meg az aranyalma, mint az angyalok csengetyűje; ha pedig gyökere meglazul, gyümölcse vackorrá lesz.

— Tudod mit, szegény ember, — így adta fel erre újfent a szót a gazdag ember, — visszaadom én neked a a kertedet, mert ezüstcsengését hallanom kedvesebb, mikor a tiéd, mint hervadását látnom. mikor az enyém. És úgy is lett És eddig van a mese.

Aztán néma csend lett. Az emberek sokáig nem tudtak megszólalni. Nem volt előttük egészen világos, hogy értik-e a mesét vagy sem. Végre is megkérték Vájó István uramat, magyarázza meg nekik nyilvánvalóbban. Akkor ő így vette fel a szót újból.

— A szegény ember az eklézsia, kertje az iskola, a fák a gyerekek. A fa koronája az érzelmeknek, értelemnek akaratnak ékes lombja, mosolygó virága és édes gyümölcse, az emberi életnek minden gazdasága, szépsége és bájja. A fa dereka az ember lelke, mely magából ezt a szép koronát kitermi. A gyökér a hit, mely a lelket Istennel, az ő természetes termő talajával és szülő atyjával összeköti és amelyen át a lélek az istenből magába szívja azt a mennyei erőt, amely az élet szépségeit és kincseit termi. Az állami iskola olt téveszti el a dolgot, hogy csak az érzelmet, értelmet és akaratot miveli, sőt sokszor csak az értelmet, a léleknek az Istennel való kapcsolatát pedig nem ápolja. Így a lélek üres marad, mert nincs honnét merítsen erőt és gazdaságot. Így nevelődik a sok kicsiszolt, finom, ügyes, szellemes, világra való, de gyenge dereku és üres szívű, felületen világii. Az egyház iskolája pedig, bár annak is sok fogyatkozása van, abban mégis jól csinálja, ha csinálja a dolgot, hogy mindenen felett azt tartja főkötelességének, hogy a léleknek hit által az Istenbe való kapcsolódását létrehozza és ápolja. Mert, ha ez a kapcsolat erős, akkor a derék soha meg nem roppan, a korona ragyogó és gazdag és megtölti angyalok zenéjével az egész életet.

Hogy pedig a gazdag ember visszaadta a szegény embernek a kertjét, az a legszebb mese a mesében.

Eddig a mese magyarázata. Én ehhez csak azt teszem hozzá, hogy abban a kis dunántúli faluban, ahol ez történt, még máig sincs állami iskola. De nem is lesz, amíg az a falu falu lesz. *Dr. Kecskeméthy I.*

Mókás történetek.

Olcsón nem a szépéből válogatnak.

Száz évvel ezelőtt az unitárius papok még azzal kezdték pályájukat, hogy papi vizsgájuk előtt egy-két évet iskolamesterkediek és kántorkodtak.

Mikor már Sárdi József is kikerült a kolozsvári kollégiumból, Abrudbányára küldték ki kántorlanitónak. Nagyon eszes, tanult ifju volt, de bizony csunyácska, barna, himlőhelyes.

Sárdit Torockón az apai háznál fölpackolták. Felültették egy kis hegyi lóra s körülrakták a tarisznyáit a könyveivel. Egy másik kis lóra egy kalauz ült fel, aki tudta Torockóról Abrudbányára a hegyi utakat. Ment az ifju sok jóakarattal. Akkor Abrudbányán szálláson és lakáson kívül éppen 40 forint volt a kántor fizetése.

Alkonyat-tájt érkeztek meg Abrudbányára. Akkor ott még felünést tudott kelleni az, ha a köveken egyszerre két ló patkói is csattogtak s az apró polgárházak faerkélyein és ablakaiban itt is, ott is kíváncsi asszonyok bukkantak elő.

Két szembefekvő ház tornácán majdnem egyszerre jött ki két csinos szép asszony.

Sárdi illedelmesen felköszönt. Fogadták s amint a lovak előbb haladtak, egyikük megszólalt:

— Ez talán éppen az új kántorunk lehet.

— Lehet, hogy az, de ugyan nem valami szép legény — válaszolt a másik.

Sárdi erre a nyeregből hátrafordulva odaszólt:

— Bizony asszonyom, 40 forintért nem is a szépből válogatnak.

Az asszonyok szégyenkezve behuzódtak a csipős feleletre, de aztán derék kántorukat nagyon megszerették s abrudbányai szolgálata idején legelső jóakarói közé tartoztak.

Az iskola.

Egyik küküllőmenti faluban, egy sokgyermekes nemesember lakott a templom közelében, az országút mellett.

Arra járt egy korondi fazekas székely s benézett a jóforma házhoz, hogy ott is vásárt csináljon.

A gyermekek éppen akkor telepedtek ebédelni az asztalhoz. Anyjuk a konyhán volt az ételért. Apjuk az asztalfőnél állott.

A korondi ember, ahogy áttette a lábát a küszöbön, meglátta a sok gyermeket, nagy zavarba jött. Kilandult, de illedelmesen visszaszólt:

— Engedelmet instálok, hogy bábátorkodtam. Nem tudtam, hogy itt iskola van . . .

GAZDASÁGI ÉS Társadalmi SZÖVETKEZETI MUNKÁK ÉLETE

Üzlet és mezőgazdaság.

Azt mondják, a gazda szeret panaszkodni s mint jó tréfát beszél el, hogy egyszer, dus aratás idején a király így szólított meg egy gazdát:

— Hallom, kitűnő termésük volt az idén.

— Felsőgedet rosszul tájékoztatták — felelt rá a gazda — nem tudunk megélni, mert nem termelt semmi mák.

A király mosolyogva szólt oda a környezetének: — Lám, milyen telhetetlenek a gazdák, nem is jó nekik mák nélkül a kalács.

Hát ne panaszkodjunk, csak nézzünk körül kissé, hogy hol van a kalács és hol a mák.

Ugye gazdatársam, hogy sok a jószágod? Pecsenyét ehethnél mindennap, ha nem kellenne érte egy ökröt levágnod. De hát ki az a bolond ember, aki 1—2 kiló husért levág egy ökröt? Hát elviszed az ökrödet a vásárra és kínálnak annyit érte, hogy a bőre többet ér. A pecsenye ott kérődzik, ott sétál az orrod előtt, bögvő kér enni és te nem ehetsz belőle, mert nincs ára: készen a kalács, de nem termelt hozzá mák:

Mikor nekiláttál az aratásnak, még volt ára a gabonának, de amint szaporodtak a kérék, úgy ment lejjebb mindig. Csépléskor már azzal fenyegettek, hogy mázsánsként 170 leiert fogják kivitelre elrekvírálni az „életet“. Aztán olyan jól esett, mikor jött egy ügynök s azt mondotta, ad érte 200—220 leit. Hiszen ez 30—40 lei mázsánskénti tiszta nyereség volt. Talán még meg is köszönted annak „a jó embernek“, aki ilyen szép haszonhoz juttatott. Szeptember közepén lehetett volna már rekvírálni, mert akkorra minden gabona az üzerek kezében volt. De nem rekvíráltak, hanem kezdett emelkedni a gabona ára. Ma már, amikor nincs gabonánk, 350—400 lei egy mázsa buza s „nem azé a madár, aki elszalaszítja“. A haszon nem a tied, aki szántottál, vetettél, kivették szádból a kész kenyeret. Se kalács, se mák.

Ősszel hiába vártuk az almatermést, az almafák sztrájkba léptek, ám annál szebben dolgozott a szilva és a dió. Vasuti kocsikat raktak meg dióval, kifizették becsülettel a vételárát 20—30 leiben vékánként. A vevő olyan jó volt hozzád, azzal sem törődött, hogy egy maroknyi hiányzott. Olyan derék emberek ezek az ügynökök s te gazdatársam úgy szereted őket. Két hét múlva kaptál csak észbe, hogy a te 20—30 leies diódat 80—120 leiert adták el ezek a jó emberek azonnal, mihelyt te hátat fordítottál. Tudom keserűen nyelted le az nap a falatot, szídtál valakit, aki megint kivette szádból a kalácsot.

De a keserőségeidnek ezzel nincs vége. Aki tartotta a zsákokat, amikor csépléskor, aki lepedőt terített a szilva és diófád alá, ha megráztad a dusan rakott ágakat, ahhoz hiába megy el az adókvető bizottság, mert nincs földje, nincs háza, könyvelést nem vezet kiadása és bevételeiről, mint a tisztességes kereskedők szokták. Te pedig könnyelmű szántóvető nem dughatod zsebre a földedet, marhádát, házadat. Az a régi iskolába járt tisztességes boltos nem élhet üzleti könyvek nélkül. Olyan ez nála, mint neked a merítő kanál, amivel az anyjuk kiosztja a levest. A hivatalnok egyetlen fillért sem tagadhat le jövedelméből. Mi fizetjük meg az adót

azután a gabona után is, amit 200 leírt vettek tőlünk és 400-ért adtak el, a dióért, aminek 20 lei vékája a fa alatt, de 80—100-at ér a legközelebbi állomás vasuti kocsijában.

* * *

Sötétben járunk. Ott kavargó körülöttünk az egész világ, érthetetlen módon nincs áldás a verejtéken. Hová vezet mindez? Hol a kivezető út? Komoran nézzel szerte-szét. Szeretnéd tudni merre megyünk? Hol a napfény, melyet méltán megérdemelsz? Csak azt látod, hogy nem boldogulsz, hiába vergődöl, hasztalan dolgozol. Pedig lennie kell orvosságnak, hiszen erőt érzel munkás két karodban, még nem szabad jönnie a pusztulásnak, nem várhat reád a halál.

Ismered-e gazdatársam a káka termését? Olyan mint egy buzogány. Tudom te is játszottál vele gyermekkorodban. Ugy hátba lehet vágni az embert vele, hogy nyög bele. De ha megfogod kézzel finom pelyhekké hull széjjel, amiket kedve szerint dobál a lehellet is s a legkisebb szellő úgy elsöpri, hogy meg nem találod soha. Mi vagyunk ezek a pelyhek, ha nem értjük meg egymást. Ugy táncoltat a szél, hogy a fongunk vacog bele. Olyan gyengék vagyunk, olyan könnyűek vagyunk, mert mindenik gazda egy egy külön világ, egy-egy apró pelyeg magáért magának, de olyan ritkán, elvéve formájunk buzogányt összekapaszkodva, egymást segítve.

* * *

A gazdák új irányokat várnak, vezetőket keresnek. Most érzik igazán, mit jelentene az, ha a csépléskor központi raktárakba hordták volna össze a gabonájukat, ha a diót minden vármegye területén közösen értékelték volna és ha nem dültek volna be a szép szavu ügynököknek. Legyen a miénk a mi verejtékünk gyümölcse! De ennek csak egy módja van. Bizzunk a gazdák szervezeteiben, menjünk a magunk választotta vezetők után, ne siessünk garasokért elvesztegetni a mi földünk termette kincseket. Érdeklődjünk minden eladás előtt az árak felől gazdasági egyleteinknél és dobjuk ki azokat a „jó embereket“, akik csépléskor tartani szeretik a zsákot, megverzik a fán a diót és a tyukban a tojást.

Dr. Nagy Endre.

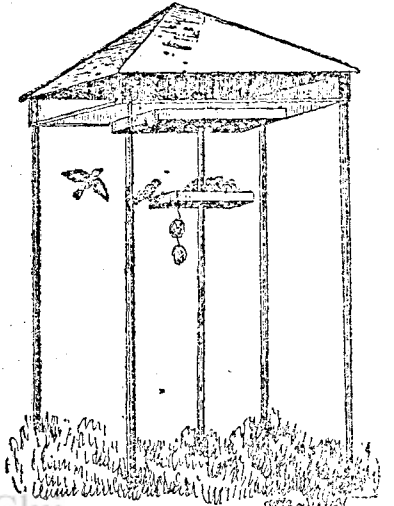
A harkályok és a méhek. A harkályok ilyenkor nem kapván rovarokat a fákon, a méheseket látogatják. Addig kopogtatják a kaptár, vagy kas oldalát, amíg a méhek megzavarva nyugalmaikban, kifelé szállingóznak. Ilyenkor a harkály egyenként fogja fel őket

édes csemege gyanánt. Ha észrevesszük a harkályok látogatásait, tegyünk madárijesztőt a méhes elé.

Amint felenged az idő álljunk be a barázdába az ekével és készítsük elő a talajt a tavasziak alá. A tél fagya szétporlasztja a rögöket s a porhanyó földbe jobb fészket talál és jobban csirázik az elvetett mag.

Ha jön a hideg tél és főként ha lehull a hó és betakarja fehér leplével a földet s különösen a kis cinkék etetésére fektessünk súlyt, amelyek igen sok hasznót csinálnak a gazdának azzal, hogy a fák legkisebb repedéseiből is összeszedik a férgeseket.

Állítsunk fel madáretetőket. Egy ilyen madáretető mutat be a mellékeli ábra. Igen jó etetőt készíthetünk különösen a cinkék részére dióhéjból akként, hogy egy pálcára kötött, zsinórokon lógó fél dióhéjakat faggyus kendermaggal vagy zsiradékkal töltjük meg és azt a ház körüli fákra helyezzük el. A verebek félnek a libegő dióhéjakra szállani, míg a kis cinkék vigan lakmároznak belőlük.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

P. S. Megfelelő számú előfizető gyűjtése után a következő jutalom-könyvekben válogathat: Áprily Lajos: Falusi elegia (versek.) Reményik Sándor: Vád vizek zúgása (versek.) Tompa László: Erdély hegyei közt (versek.) Gyallay Domokos: Ósi rögön (novellák.) Biró Vencel: Erdély követel a portán (történelmi.) Révész Imre: Akikre nem volt méltó a világ (egyháztört.) Cs. Lázár László: Egy természettörvény és az emberiség jövője. Kíváncsi más könyvet is megküldünk, ha az ár számításunkat nem haladja felül.

Egy góbbé. Olvassa szorgalmasan a jeles írók műveit, akkor tán egyszer közölhetők verseiket is jog il. n.

V. R. Az előbbi üzenet Önnek is szól.

I. B. A vers jó, de nekünk nem felel meg. Egyszerűbbet, és könnyebbet kérünk.

L. O. Rövidebbeket nagyon szívesen fogadunk.

CAROL LASSEN, CLUJ
NEMZETKÖZI SZÁLLITÁSI VÁLLALAT.

Gyűjtőkocsija fölvesz bármely államból rendelt gazdasági darabárut és azokat a rendelőik vasutállomásain átadja. ;: Hazatérési olcsó szállítást díjaz.